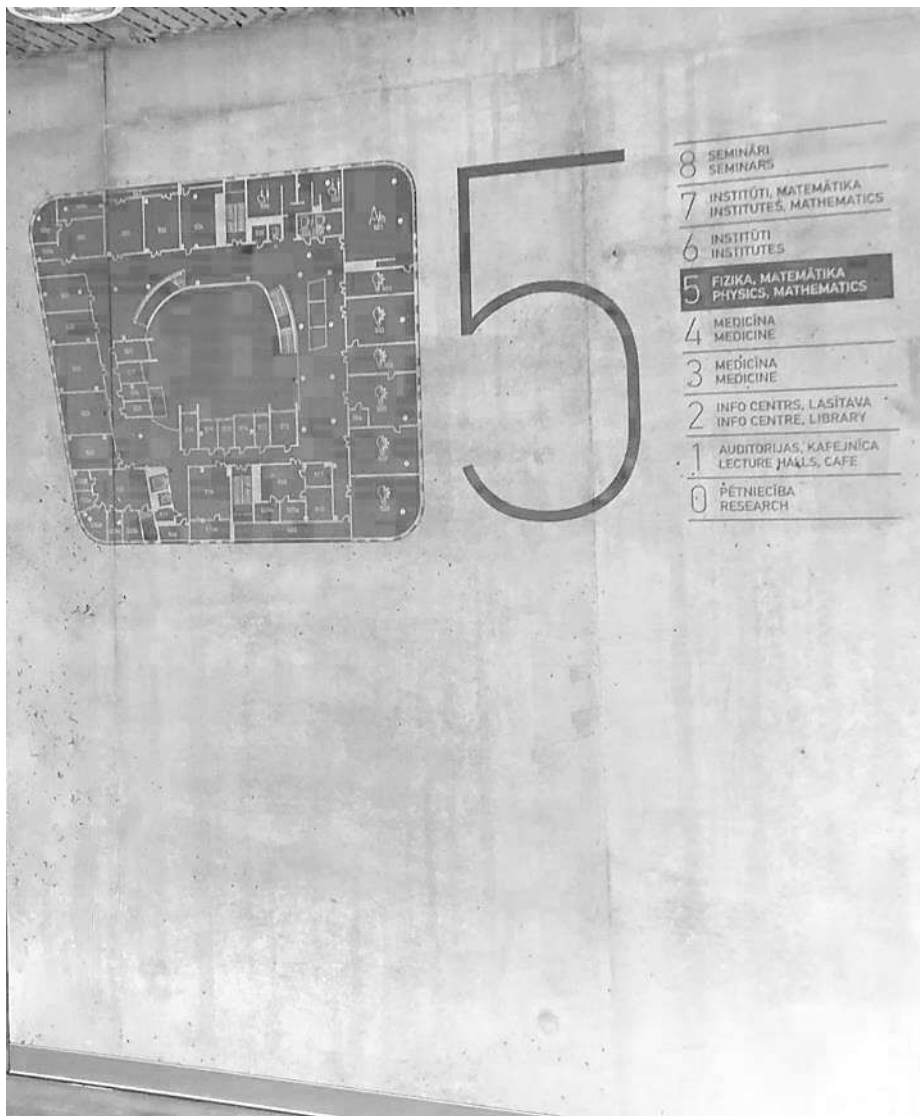

VIDES PIEEJAMĪBAS RISINĀJUMI RĪGAS ARHITEKTŪRĀ

2020. GADS

**Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS**

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads
Fotogrāfiju autori: A. Siliņš, I. Bērziņa

PREZENTĀCIJAS STRUKTŪRA

- PĒTĪJUMĀ IEKĻAUTO OBJEKTU KLASIFIKĀCIJA, ADRESES
- VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI
- OBJEKTU VISPĀRĪGS UN SALĪDZINOŠS VĒRTĒJUMS TABULAS FORMĀ ATBILSTOŠI LBN PRASĪBĀM
- OBJEKTU VĒRTĒJUMS, VADOTIES PĒC UNIVERSĀLĀ DIZAINA PRINCIPIEM
- POZITĪVO RISINĀJUMU PIEMĒRI
- MAZĀK VEIKSMĪGO RISINĀJUMU PIEMĒRI

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

PĒTĪJUMĀ IEKĻAUTIE OBJEKTI

2020. GADA BALVAS PRETENDENTI RĪGAS ARHITEKTŪRĀ

**DAUDZDZĪVOKĻU ĒKAS, DZĪVOJAMO
ĒKU KOMPLEKSI** (JAUNBŪVES)

MEŽAPARKS (KOKNESES PR., ĶĪŠEZERA IELA, G.ZEMGALA GATVE);
RAŅĶA DAMBIS 34; KUĢU IELA 15; LĀČPLĒŠA IELA 11/13

DAUDZDZĪVOKĻU ĒKAS (PĀRBŪVES)

JĀŅA ASARA IELA 12; MŪRNIKU IELA 12; KUĢU IELA 15; AUSEKĻA IELA
14; KR. BARONA IELA 24/26; JAUNSAULES IELA 1, TALLINAS IELA 86

PUBLISKĀS ĒKAS (PĀRBŪVES UN JAUNBŪVES):
BIROJU ĒKAS

BUKULTU IELA 11

TIRDZNIECĪBAS/ RAŽOŠANAS ĒKAS

BRĪVĪBAS GATVE 327; CENTRĀLTIRGUS IELA 3, K.2; VALGALES IELA 4

IZKLAIDES ĒKAS, IESTĀDES

RĪGAS NACIONĀLAIS ZOOLOĢISKAIS DĀRZS; HANZAS IELA 16A

KULTŪRAS IESTĀDES/ MUZEJI

PULKA IELA 8

IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

LU JELGAVAS IELA 1

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

BAZNĪCAS IELA 18

PUBLISKĀ ĀRTELPA (JAUNBŪVES)

DZIRNAVU IELA 33;
MEŽAPARKA AKUSTISKAIS PRETTROKŠŅU VALNIS

Pašvaldības aģentūra
**RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS**

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

1. LBN FIKSĒTĀS VIDES PIEEJAMĪBAS PRASĪBAS (*LBN 208-15 "PUBLISKAS BŪVES», LBN 211-15 "DZĪVOJAMĀS ĒKAS»*), IEPRIEKŠĒJO GADU PĒTĪJUMU KONTEKSTĀ;
2. UNIVERSĀLĀ DIZAINA PRINCIPI IEPRIEKŠĒJO GADU PĒTĪJUMU KONTEKSTĀ;
3. UNIVERSĀLĀ DIZAINA (UD) PRINCIPI:
 - Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība
 - Vienkāršs un intuitīvs dizains
 - Uztverama informācija
 - Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā
 - Nepieciešamie telpas gabarīti

Kopējās tendences 2020. gada vērtējuma kritērijiem (20 objekti):

1. Vides pieejamības LBN prasību atbilstība

pilda LBN prasības
(atbilst būtiskākajos nosacījumos, 15 objekti)

daļēji pilda LBN prasības
(neatbilstība būtiskākajos nosacījumos, 3 objekti)

nepilda LBN prasības
(2 objekti)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
pilda LBN prasības (atbilst būtiskākajos nosacījumos, 15 objekti)	75%	58%	60%	62%	64%	60%
daļēji pilda LBN prasības (neatbilstība būtiskākajos nosacījumos, 3 objekti)	15%	31%	25%	19%	18%	30%
nepilda LBN prasības (2 objekti)	10%	11%	15%	19%	18%	10%

Kopējās tendences 2020. gada vērtējuma kritērijiem (20 objekti):

2. Universālā dizaina principu atbilstība

izprot principus un iekļauj tos risinājumos
(atbilst būtiskākajos nosacījumos, 8 objekti)

daļēji izprot principus un iekļauj tos risinājumos
(neatbilstība būtiskākajos nosacījumos, 10 objekti)

neizprot principus(2 objekti)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
izprot principus un iekļauj tos risinājumos (atbilst būtiskākajos nosacījumos, 8 objekti)	40%	31%	30%	33%	36.5%	20%
daļēji izprot principus un iekļauj tos risinājumos (neatbilstība būtiskākajos nosacījumos, 10 objekti)	50%	53%	50%	19%	27%	20%
neizprot principus(2 objekti)	10%	16%	4%	48%	36.5%	60%

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas	Mazstāvu savrupmāju kvartāls ar akustisko prettrokšņu valni Mežaparkā ++ Apbūves kompleksā ir ievērtēta lielākā daļa UD prasību, turklāt dažādu funkciju nodrošināšana vienā kompleksā, kā arī ainavisks (vienlaicīgi, drošu vidi veicinošs) akustiskais risinājums noteikti uzskatāmi par lielu priekšrocību.	75 % Viss komplekss ir izmantojams un lietojams cilvēkiem ar dažādām funkcionālajām spējām, tomēr lietotāju loku ierobežo ekonomiskais aspekts (apbūves kompleksam elitārs raksturs – tāda arī sākotnējā investoru iecere). Nav rotaļlaukumu.	80 % Biroja ēkā izmantoti lielākā daļa UD paņēmieni. Ciemata struktūra un ielu tīkls ir loģisks, izmantoti fakturēti segumi, lai brīdinātu par ielu šķērsošanu.	80 % Maz grafiskas – vizuālas un taktīlas informācijas (izņemot galveno biroja ēku), nav norāžu par ēku adresēm, izvietojumu ciematā. Biroju ēkā ir pakāpienu marķējumi, informācija gan Braila, gan taktīlā rasktā. Ārtelpā viegli uztveramas informācijas maz.	80 % Attiecināms daļēji uz ciemata koplietošanas teritorijas dizainu, praktiski pilnībā uz biroju ēkas iekšējām. Ieeja daudzdzīvokļu dzīvojamā ēkā pa pandusu risināta no «aizmugures» puses, norāžu uz to nav.	70 % Biroju ēka pieejama praktiski pilnībā, tikai recepcijas lete visa vienā augstumā – apmēram 1,20 m. Ar citām ekspluatācijā nodotajām dzīvojamajām mājām iepazīstināti netikām. Ārtelpas gabarīti, apmales atbilst UD prasībām.
	Daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku komplekss Raņķa dambī 34 + Kopumā ēkas ir pieejamas, lai gan no ielas puses pa ietvi veicams garš vienlaidu kāpums pa stāvu ietvi. Iespējams nokļūt visos stāvos ar liftu no pazemes autostāvvietas.	60 % Kopumā ēkas un ārtelpa lietojamas cilvēkiem ar dažādām funkcionālajām spējām, ierobežo ekonomiskais aspekts. Teritorija nosacīti «atvērta» visiem. Ļoti mazs rotaļlaukums, nav koplietošanas telpu ēkas iedzīvotājiem. Dažas velostāvvietas.	80 % Ārtelpā salīdzinoši viegli orientēties, norāžu nav. Sarunu iekārta piemērota pieaugušam, stāvošam cilvēkam. Iekšējās struktūras loģiska, tomēr nav domāts par detaļām visiem lietotājiem.	70 % Iztrūkst Braila raksta informācija uz margām, līmeņa maiņu marķējums, ieejas norādes u.c. Stiklotās plaknes ir marķētas viegli uztverami. Pietiekoši izgaismotas koplietošanas telpas. Veiksmīga grafiski vizuālā informācija uz sienām.	70 % Koplietošanas telpās šis princips izpildās lielā mērā, dzīvokļos tas nav bijis kā virsuzdevums.	70% Koplietošanas telpās telpu gabarīti ir piemēroti visiem lietotājiem, nevienam pieejams dzīvoklis projektēts nav. Dzīvokļi ir salīdzinoši šauri, tādēļ ne visos būs iespējama pārplānošana atbilstoši vides pieejamības prasībām.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas	Daudzdzīvokļu dzīvojamā ēka Kuģu ielā 15 +/- Ēkā ir ievērtēti liela daļa primāro vides pieejamības principu, tomēr detaļās trūkst dziļākas izpratnes vai vēlmes respektēt plašāku lietotāju loku. Dzīvokļu ieejas durvīm sliekšņi apmēram 15 mm. Ieeja ēkā no ielas līmeņa tikai pa kāpnēm vai pa pandusu uz pazemes stāvvietu, vides pieejamība nodrošināta tikai no pazemes līmeņa. Vēsturiskā ēka riteņkrēslu lietotājam nav pieejama.	50 % Ēka brīvi pieejama tikai daļēji, riteņkrēslu lietotājam iespējams nokļūt virszemes stāvos no pazemes autostāvvietas ar liftu. Pakāpieni nav marķēti, skaidra vizuāla informācija tikai par konkrētā stāva numuru, dzīvoklis ar riteņkrēslam piemērotiem gabarītiem risināts netiek. Pagrabā koplietošanas telpas, pie pašas ieejas velonovietne.	50 % Iekštelpu risinājumos izmantoti gaišas krāsas materiāli, bez kontrastējošām plaknēm. Izgaismojums pietiekošs. Ja telpas lietotājs ir vājredzīgs vai ir problēmas orientēties telpā, tad dizaina risinājumi nav vienkārši un intuitīvi.	50 % Grafiskā informācija nav lietota mērķtiecīgi, trūkst taktīlas informācijas. Nav izmantots citas krāsas vai fakturētu vadlīniju princips ārtelpā. Nav pirmā un pēdējā pakāpiena marķējuma. Ieeja akcentēta telpiski, iedzīlot būvāpjomā un veidota baltā krāsā, kontrastējot ar pamatfasādi, kas ir veiksmīgs risinājums.	50 % Cilvēkiem bez īpašām vajadzībām ēkas struktūra, aprīkojums un iekārtojums ir piemērots, tomēr ja ir kāds no fiziskiem vai psihiskiem traucējumiem, telpas ir pārāk maz informatīvas.	60 % Telpu gabarīti praktiski visur atbilstoši LBN prasībām, pārbūvējamajā ēkā nav risināta vides pieejamība. Kā kompromiss varētu būt bezsliekšņu ieeja kādā no dzīvokļiem no 2. stāva terases, tomēr tas nav paredzēts.
	Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Lāčplēša ielā 11/13 + Ēkā ir ievērtēta liela daļa primāro vides pieejamības principu, tomēr detaļās trūkst dziļākas izpratnes. Visām dzīvokļu ieejas durvīm sliekšņi augstāki par 2 mm, arī ieejas durvis ar sliekšni – līdz 15 mm, bet akcentētas materiālā. Nav kontrastējošu marķējumu. Pandusa margas nav piemērotas riteņkrēslu lietotājiem.	65 % Gan galvenā ieeja no ielas, gan iekšpagalms caur caurbrauktuvi pieejams visiem. Ēkas ieejas durvīm neliels sliekšnis. Pazemē labi marķēta autostāvvietā. Iekšpagalmā velo novietne. Koplietošanas telpu (bērnu ratiņu novietne u.c.) nav. Ir veikalu telpas 1. stāvā, pieejamas no ietves līmeņa.	70 % Ēkas struktūra intuitīvi skaidri uztverama, daudz materiālu un krāsu kontrastu, trūkst faktūras maiņu, marķējumu u.c. Nav vadlīniju labiekārtojuma risinājumos, pandusa margas nav risinātas 2 līmeņos.	65% Trūkst taktīlas informācijas, t.sk. Braila raksta informācijas uz margām, krāsā kontrastējoša informācija gan ieejas durvju, gan kāpņu pakāpienu risinājumos izmantota veiksmīgi. Nav doti stāvu numuri, nav marķētas līmeņu maiņas.	65 % Attiecināms pārsvarā uz koplietošanas iekštelpām un ārtelpām. Nav bērnu rotaļlaukuma, kas blīvi apbūvētajā pilsētas centra struktūrā ir izplatīta prakse un pieņemami.	75 % Primāri nepieciešamie telpu un atvērumu gabarīti ir ievēroti. Nav risināts pieejams dzīvoklis, bet koplietošanas telpas, ja neskaita nelielo sliekšni, ir pieejamas riteņkrēslu lietotājam.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas (pārbūves)	Dzīvojamās mājas Jāņa Asara ielā 12	50 % Pārskatāms iekšējais pagals ar tikai mājas iedzīvotājiem pieejamām dažādām publiskām, semi publiskām un privātām ārtelpas zonām, ieskaitot vairākus rotaļlaukumus, vingrotavu, bruģa segumā iestrādātas «lecamspēles» u.c. Izmantoti dažādi krāsu un faktūru kontrasti, kā arī dažāda veida rakstu un krāsu bruģējums ārtelpā. Mazliet bažas par teritorijas izmantošanas drošumu mazākajiem lietotājiem - autostāvvietu izvietojumu tieši blakus rotaļu vietām un vingrotavām. Nav lifta, kas pieņemot, ka mērķauditorija ir jaunas ģimenes, varbūt ir pieļaujami. Neviena dzīvoklis, kuru bija iespējams apskatīt, nav risināts pieejams arī riteņkrēslu lietotājam. Arī pandusa risinājums uz mūra dzīvojamās ēkas kāpņu telpu neatbilst nevienai no LBN prasībām.	60 % Loģiski iekārtota un organizēta ārtelpa, skaidri nolasāms iekštelpu funkcionālais plānojums, jo visas dzīvojamās ēkas funkcionāli risinātas ar tradicionāliem telpveides paņēmieniem. Iekštelpas nav piemērotas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.	30 % Grafiskā informācija, ja neskaita numuru zīmes uz ieejas durvīm un dažādas krāsas un faktūru ceļu, celiņu iesegumus, ēkā nav lietotas.	50 % Nevienā no ēkām nav liftu, tā kā kādai no lietotāju grupām telpu lietošana saistīta ar dažāda veida piepūli. Ārtelpas risinājumi, savukārt, pārdomāti un piemēroti ļoti dažādiem lietotājiem ar dažādām funkcionālām un garīgām iespējām.	60% Publiskajā ārtelpā izmēri ir ievēroti. Daļā koplietošanas telpu prasības daļēji ievērotas (panduss nav norobežots ar margām, tam nav paaugstinājumu abās pusēs, turklāt tas risināts ar «sliekšni». Ar pieejamu dzīvokli iepazīstināti netikām.
	+/- Ēkas risinātas «demokrātiski», ieguldot salīdzinoši nelielas investīcijas un izveidojot dzīvojamo vidi, kas pieejama plašākam lietotāju lokam. Nevienā no ēkām nav liftu, tā kā tikai lielās mūra ēkas 1. stāvs formāli pieejams arī riteņkrēslu lietotājam. Projekta pozitīvākās iezīmes – teritorijas labiekārtojums, kurā domāts par visiem – lieliem, maziem, jauniem un veciem. Arī dažām autonovietnēm atrasta vieta.					

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas (pārbūves)	Darbnīcas ēkas pārbūve par daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku Mūrnieku ielā 12A	50 % Pārskatāms iekšējais pagalms ar tikai mājas iedzīvotājiem pieejamu (nožogotu) teritoriju un semi privātu telpu. Tā kā šis ir maza izmēra objekts, pieņemamas atkāpes no vides pieejamības un UD prasību ievērošanas. UD principu ievērošana vismaz daļā dzīvojamo vienību gan būtu bijis papildus ieguvums visādi citādi ļoti veiksmīgi risinātajam vēsturiskās vides revitalizācijas projektam.	50 % Dizains ir samērā viegli uztverams, it sevišķi ārtelpā. Atsevišķās dzīvojamās vienības pārbūvētajā ēkā gan nav marķētas ar kādām atpazīšanas zīmēm, piemēram, dzīvokļu numuriem.	30 % Grafiskā informācija lietota tikai labiekārtojuma segumos un arī nosacīti.	40 % Maza izmēra objektā šo principu grūti izvērtēt – jebkurā gadījumā ārtelpas lietošana ir iespējama ar mazu psihisko un garīgo piepūli. Arī iekštelpu risinājums loģisks, vienkāršs. Lielošana saistīta drīzāk ar fizisku piepūli, bet tā kā dzīvojamās vienības ir mazas un lietotāji pārsvarā būs bezbēmu pāri, tad tas ir +- pieņemami.	50% Publiskajā ārtelpā telpās izmēri ir ievēroti.
	Ēkas risinātas ar sajūtu par ēku atjaunošanu, izveidojot dzīvojamo vidi, ar īpašu raksturu. Nevienā no ēkas sekcijām nav liftu un visām ieejas durvīm augsts sliekšnis, tā kā tās nav pieejamas riteņkrēslu lietotājiem. Projekta pozitīvākās iezīmes – teritorijas labiekārtojums, kurā mazā platībā risinātas gan privātas terases un teritorijas apzaļumojuums, gan atrastas vietas dažām autonomvietnēm. Konkrētajā piemērā UD prasības un vides pieejamības risinājumus var vērtēt tikai teritorijas labiekārtojuma risinājumos.					

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas (pārbūves)	Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas pārbūve Ausekļa ielā 14 ++ Apbūves kompleksā ir ievērtēti lielākā daļa UD prasību, turklāt dažādu funkciju nodrošināšana ēkas 1. stāvā uzskatāms par papildus ieguvumu (nelieli pakalpojuma objekti, kas nodrošina arī ēkas iedzīvotājus). Nav bērnu rotaļlaukumu, kas ir samērā raksturīgi blīvajā centra apbūvē un pieļaujams. Papildus nodrošinātas velonovietnes ēkas iekšpagalmā. Visas tirdzniecības telpas no ietves pieejamas bez līmeņu starpības, lifts uz dzīvokļiem pieejams no iekšpagalma. Arī šajā objektā neliels sliekšnis visām ieejas durvīm, kas gan atbilst LBN.	80 % Ja ņem vērā faktu, ka ēka atrodas elitārā pilsētas daļā, atjaunota ieguldot lielus finansiālos līdzekļus un būs pieejama tikai turīgākajam iedzīvotāju lokam, tās risinājums ir veidots maksimāli vienlīdzīgs gan jaunam, gan vecam, kā arī tajā nodrošinātas papildus funkcijas. Nav autostāvvietas, bet slēdzamā iekšpagalmā paredzēta velo novietne. Ņemot vērā, ka nav vietas autonovietošanai un bērnu rotaļu laukumam, daļai lietotāju šī ēka nederēs.	80 % Teritorijā, vestibilā un citās koplietošanas telpās izmantotās telpiskās apdares metodes atbilst UD prasībām. Dzīvokļi nav speciāli aprīkoti, tomēr tie ir plaši un to iespējams realizēt.	70 % Iekštelpās izmantotā informācija – grafiskā, risināta daļēji atbilstoši prasībām. Nav grafiskas informācijas par konkrēto stāvu, bet ir kontrastējoši dzīvokļu numuri uz durvīm un dzīvokļu ieejas durvis risinātas citā krāsā. Telpas ir pietiekoši gaišas. Nav taktīlās informācijas uz margām, kā arī nav kontrastējošu marķējumu uz pākāpieniem, kas ir daļēji pieļaujams, jo saglabātas oriģinālās kāpnes un margas.	70 % Ēkas telpiskā struktūra skaidra, vienkārša un pārredzama. Kopumā piemērota lietotājiem ar dažādām funkcionālām un garīgām spējām. Dzīvokļu plānojums un iekārtojums nav pielāgots cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, tomēr tie ir plaši un ir iespējamas transformācijas.	85 % Nepieciešamie telpu gabarīti ievēroti telpās, kurām to prasa LBN noteiktās prasības. Atsevišķs riteņkrēsla lietotājam vai vājredzīgam cilvēkam izmantojams dzīvoklis, nav risināts. Āra ieejas durvīm, kā arī ieejas durvīm dzīvokļos ir sliekšnis, tomēr visur ne augstāks par 1.5 cm.
	Daudzdzīvokļu dzīvojamā māja Kr. Barona ielā 24/26 - Ārtelpā un fasādes 1. stāvā nav ievērtēti praktiski nekādi vides pieejamības un UD principi. Tā atjaunota, neveicot būtiskas telpiskas izmaiņas. Samazināta dzīvokļu platība. 1. stāva tirdzniecības telpas visas ar pakāpienu.	35 % Tirdzniecības telpas un dzīvokļi nav pieejami ar riteņkrēslu. Saglabāti vecie lifti, kuru gabarīti nepieļauj to izmantošanu ar riteņkrēslu. Pagalmā izvietotas velostāvvietas, pagrabā palīgtelpas iedzīvotājiem.	50% Izgaismojums pietiekošs. Ja telpas lietotājs ir vājredzīgs vai ar kustību ierobežojumiem, tad dizaina risinājumi nav vienkārši un intuitīvi.	50% Trūkst taktīlas un grafiskas informācijas, t.sk. Braila raksta informācijas uz margām, dzīvokļu ieejas durvis kontrastē ar sienas plakni. Nav doti stāvu numuri, nav marķētas līmeņu maiņas.	30 % Grūti vērtēt, jo kopumā nav projektēts pēc UD principiem.	30 % Reti kur izmēri un gabarīti ir atbilstoši LBN un UD prasībām, šis objekts ir esošās ēkas remonts nevis pārbūve.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas (pārbūves)	Telefonu centrāles pārbūve par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju Jaunsaules ielā 1 + Vēsturiskās ēkas pārbūve – ēkā plānotas biroju telpas vai dzīvokļi. Ieejas durvīm, kā arī daļai esošo ailu neliels sliekšnis. Pirmais stāvs kopumā pieejams arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Iecere laba, izpildījuma kvalitātē saskatāmas nepilnības. Ir autostāvvietas, bērnu rotaļlaukums.	70 % Ēkas risinājums veidots tā, lai vismaz 1. stāva līmenī to varētu lietot visi. Pa pandusu iespējams nokļūt līdz ieejas durvīm (ar sliekšni, bet līdz 2 cm), pēc tam ar pacēlāju uz ēkas 1. stāva līmeni. Visas dzīvojamās vienības 1. stāvā gan arī risinātas 2 līmeņos, turklāt mazas platības. Ir rotaļlaukums, kas ziemā varētu pildīt arī slidkalniņa funkciju.	70 % Skaidri nolasāma galvenā ieeja ēkā. Iekštelpu interjera risinājumi risināti, rodot atsauci uz vēsturisko mantojumu. Ēkas plānojums un funkcija nav sarežģīta – tas atvieglo lietošanu.	50 % Nav papildus informācijas avotu, ja neskaita numurus uz sarkanām kontrastējošām ieejas durvīm. Skaidri nolasāma ieejas situācija. Nav izmantotas citas informatīvas zīmes – ne grafiskas, ne taktīlas, ne audiālas.	65 % Objekts ir neliels, 1. stāvs ir pieejams arī cilvēkiem ar ierobežotām kustību un uztveres spējām (pacēlājs tomēr ir lēns un sarežģītāka vertikālās pārvietošanās ierīce nekā lifts).	80 % Ārtelpā un ieejas līmenī līdz pacēlājam, kā arī 1. stāva gaitenī ievēroti LBN minētie telpu gabarīti. Panduss aprīkots ar 2 līmeņu margām no abām pusēm, kā arī tam risināts paaugstinājums abās malās.
	Daudzstāvu daudzdzīvokļu dzīv. ēka Tallinas ielā 86 +/- Nebija iespējams novērtēt kāpņu telpas, tādēļ nav vērtējuma par tām. Komerctelpas fasādes pusē bez sliekšņiem, slēgti autoboksi pagalmā, rotaļlaukums. Nav liftu.	50 % Pārskatāms iekšējais pagalms ar tikai mājas iedzīvotājiem pieejamām autostāvvietām un rotaļlaukumu. Ēkā nav lifta, kas ierobežo iespējamo lietotāju daudzumu.	50 % Loģiski un vienkārši iekārtota un organizēta ārtelpa, skaidri nolasāms iekštelpu funkcionālais plānojums, jo visas dzīvojamās ēkas funkcionāli risinātas ar tradicionāliem telpveides paņēmieniem.	50 % Ārtelpas risinājums vienkāršs, ar dažādas krāsas bruģi izceltas funkcionālās zonas. Par kāpņu telpām nav vērtējuma.	45 % Ēkā nav liftu, tā kā kādai no lietotāju grupām telpu lietošana saistīta ar dažāda veida piepūli. Struktūra skaidra, telpiski viegli nolasāma. Ārtelpas risinājumi piemēroti plašākai lietotāju grupai.	30 % Ārtelpā un komercietpās atbilst LBN un UD prasībām.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Biroju ēkas	Ražošanas un biroju ēka Bukultu ielā 11 +++ Labs piemērs ar dažām nepilnībām - recepcijas lete vienā augstumā, formāls taktīlās informācijas lietojums. Kopumā nodrošinātas visas LBN prasības – ne vairāk un ne mazāk. Prasībām atbilstoši aprīkoti sanitārie mezgli. Ne visās telpās pabeigti apdares darbi, bet kopumā labs piemērs, kā ar salīdzinoši vienkāršiem līdzekļiem panākt nepieciešamo efektu.	90 % Praktiski visi risinājumi ārtelpā un iekštelpās atbilst gan UD, gan LBN prasībām. Tomēr recepcijas lete vestibilā risināta vienā augstumā un, piemēram, riteņkrēslu lietotājam nav pieejama. Daudz autostāvvietu riteņkrēslu lietotājiem tiešā ieejas tuvumā. Nav īpaši izceltu telpu grupu – tās ir bezpersoniskas un vienlaicīgi atvērtas jebkurai funkcijai.	90 % Ēkā ir ļoti vienkārša un skaidra orientēšanās sistēma ap centrālo ātriju. viennozīmīgi nolasāma galvenā ieeja. Telpu struktūra ārkārtīgi skaidra – atbilst biroja telpu tipoloģijai.	85 % Grafiskā informācija lietota kāpņu telpā un uz sanitāro mezglu durvīm. Lietoti krāsu akcenti, kas ļauj pamanīt būtisko, bet visos stāvos krāsu akcenti vienādi. Dažāds krāsojums ļautu labāk orientēties pa stāviem. Ir taktīlā un krāsu info uz pakāpieniem, kā arī info par stāvu Braila rakstā uz margām. Daļa stikloto plakņu nav marķētas.	90% Ēkas plānojums un iekārtojums atbilst šim principam. Vienīgā telpa, kurā zūd telpiskā izjūta ir sarkanās evakuācijas kāpnes. Cilvēkam ar fiziskiem vai cita veida traucējumiem pārvietošanās pa tām ir samērā sarežģīta.	100% Telpu gabarīti visur ir atbilstoši.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Tirdzniecības/ ražošanas ēkas	Tirdzniecības centra (ārtelpas) rekonstrukcija Brīvības gatvē 327	80 % Teritorijas labiekārtojumā veiksmīgs zonējums atpūtas zonās, bērnu rotaļu laukumā. Pirms virzienu maiņām vai brauktuvju šķērsošanas nav izmantota mainīgas faktūras josla, kas brīdinātu vājredzīgu vai vienkārši telefonā iegrimušu pusaudzi par brauktuves tuvošanos. Tieši pretēji - daļa fakturēto bruģēto līniju ievied tieši stāvvietas vidū.	60 % Ņemot vērā iepriekšminēto par vadlīniju neesamību vai neprecīzu lietošanu, ārtelpas citādi veiksmīgajam funkcionālajam risinājumam šis uzskatāms par samērā lielu mīnusu. Ja līnijas būtu veidotas tādas pašas faktūras, bet citas krāsas bruģī, tad tas vēl būtu pieņemami. Šādām fakturētām joslām tomēr uz kaut kurieni jāved.	80 % Ārtelpā grafiskā informācija lietota maz – būtībā tikai kā norāde uz invalīdu stāvvietām un apstāšanās aizliegumiem, kā arī kā informatīva reklāma uz fasādes. Plašas stiklotas plaknes nav marķētas acu augstumā, daļa no tām izvirzīta praktiski perpendikulāri no sienas plaknes un rada iespēju savainoties arī, piemēram, mazam bērnam. Galvenā ieeja nav skaidri nolasāma.	65% Kopumā teritorijas labiekārtojums projektēts tā, lai to varētu izmantot pēc iespējas plašāks lietotāju loks, neatkarīgi no savas varēšanas, vecuma. Diemžēl nav domāts par vājredzīgiem un neredzīgiem cilvēkiem.	95% Ārtelpā visi nepieciešamie gabarīti ir ievēroti.
	++ Autora vadībā tika apskatīti TC ārtelpas risinājumi, par kuriem sniegts vērtējums šajā pētījumā. Ārtelpas risinājums veiksmīgs - uz cilvēku nevis auto orientēts. Plašs labiekārtojums, t.sk. bērnu rotaļu laukums, kā arī dekoratīvi apzaļumoti uzbērumi, kas vienlaicīgi norobežo no aktīvās Brīvības gatves. Nav skaidras taktīlās norādes iesegumā, piemēram, līnijas, kas it kā ved uz ieeju, bet ar apkārtceļiem, kā arī līnijas, kas ved tieši iekšā augu konteinerā.					

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Tirdzniecības/ ražošanas ēkas	Centrāltirgus gastronomijas paviljons Centrāltirgus ielā 3 K.2	50 % Plašā halle ir brīvi pieejama arī cilvēkiem ar ierobežotām kustību spējām, tomēr iztrūkst vadlīniju uz segumiem, papildus informācijas (grafiskā, audiālā formā). Jaunizveidotās letes norobežotas ar stiklu augstumā apmēram sākot no 700 mm h no grīdas. «Skrīveru» saldumu veikals brīvi izbraucams arī ar rieņkrēslu, bet lete risināta vienā augstumā. Nav domāts par cilvēkiem ar redzes un dzirdes traucējumiem.	70 % Kopumā halle ir plaša, pārskatāma, tajā iespējams salīdzinoši viegli orientēties, pateicoties telpiskajai struktūrai. Abām ieejām automātiskās durvis.	60 % Par uztveramu informāciju var runāt tikai grafiskā formā. Vienīgā patiešām mērķtiecīgi lietotā informācija ir pie vienām ieejas durvīm un virs jaunizveidotajiem stendiem – teksts par iegādājamās preces veidu. Citu informāciju – norādes uz WC, izejām grūti uztvert, jo tās nomāc haotiski izvietotās katras atsevišķās firmas reklāmas.	60% Vērtējot lokāli tikai vienu paviljonu, to ir samērā ērti lietot – automātiskās durvis, plaša, pārskatāma brīvā telpa, loģiska apļveida kustība. Nav domāts par cilvēkiem ar redzes un dzirdes traucējumiem.	90% Lielākā daļa gabarītu ir ievēroti.
	+/- Centrāltirgus paviljons pieejams no visām pusēm arī riteņkrēslu lietotājiem. Nakādu citu taktīlu orientieru gan tur nav. Daļa atjaunoto stendu – pārdošanas punktu atbilst lielākajai daļai UD prasību. Daļa paviljona vēl nav iekārtota. Aizsākta laba ideja par vienojošas telpiskās kompozīcijas izveidošanu, bet kamēr tā tiek ieviesta tikai viena paviljona vienā daļā, nav iespējams kompleksi iedzīvināt ne vides pieejamības, ne UD principus. Tīrgū ir ļoti grūti orientēties un pārvietoties un tas attiecināms ne tikai uz cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.					

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Tirdzniecības/ ražošanas ēkas	Noliktava ar ražošanas un biroja telpām Valgales ielā 4 +++ Veiksmīgs universālā dizaina piemērs. Ēkai atrisināta ērta piebraukšana, paredzētas arī stāvvietas cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Vienkāršs telpiskais risinājums un skaidra struktūra nodrošina to, ka telpās var strādāt arī cilvēki ar ierobežotām kustību spējām, sliktāku dzirdi vai redzi. Pareizi izvēlēti akcenti, krāsa konceptuāli saglabāta visā ēkā.	90 % Teritorijas labiekārtojumā risinātas stāvvietas, kā arī apzaļumojums, nodrošinot zaļumu arī industriālajā vidē. Tiešā ieejas tuvumā velonovietnes un autostāvvietas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Telpu iekārtojums piemērots ikvienam, svarīgais akcentēts ar krāsu un faktūru. Ražošanas un loģistikas telpās nav marķēti drošie pārvietošanās ceļi kājāmgājjiem.	90 % Loģiskais telpiskais risinājums, telpu izvietojums un aprīkojums ir vienkāršs un intuitīvs.	90 % Grafiskā un taktilā informācija izmantota mērķtiecīgi. Ar sarkanu krāsu akcentēta galvenā ieeja, pirmais un pēdējais pakāpiens, kā arī lifta portāls. Visas stiklotās plaknes marķētas atbilstoši LBN prasībām. Ražošanas un loģistikas telpās nav marķēti drošie pārvietošanās ceļi kājāmgājjiem.	90% Nav sarežģītu telpisko risinājumu, nav pārsātinājuma ar materiāliem, kas varētu radīt haosu – gan vizuālu, gan akustisku.	100% Nepieciešamie telpu gabarīti visur ir ievēroti.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Izklaides ēkas, iestādes	Ekspozīcija «Āfrikas savanna» LNZoo	70 % Ekspozīcija «Āfrikas savanna» brīvi un ērti apskatāma gan bērniem, gan cilvēkiem ar ierobežotām kustību spējām, gan māmiņām ar bērnu ratiem. Ekspozīcija diemžēl nav sataustāma un sadzirdamas tikai dzīvnieku un apmeklētāju radītās skaņas.	80 % Loģisks ekspozīcijas plānojums, ērta pārvietošanās pa slīpnēm ar atpūtas laukumiem. Apskates virziens un secība nav definēts – var iet pēc savas izvēles. Nav taktīlu zīmju segumos pirms slīpuma maiņām, šķēršļiem.	80 % Pietiekošā daudzumā lietota grafiskā informācija plakātu un zīmju formā. Nav taktīlas un audiālas informācijas. Stiklotās plaknes marķētas ar augu motīviem, kas vienlīdz labi rada augu iespaidu zvēriem, kā arī brīdina par stikla plakni cilvēkus.	80% Viss izveidotais telpiskais aprīkojums, celiņu iesegumi nodrošina vieglu elementu lietošanu visiem, izņemot vājredzīgiem cilvēkiem. Izvietotie informācijas avoti ir viegli uztverami pieaugušam cilvēkam, maz informācijas nesēju mazam bērnam.	100% Nepieciešamie ārtelpas gabarīti ir visur ievēroti.
	++ Samērā veiksmīgs universālā dizaina piemērs, tomēr ņemot vērā, ka tā ir publiska telpa, prasībām būtu jābūt vēl augstākām. Organiski iekļaujas kopējā zooloģiskā dārza struktūrā, kas vismaz cilvēkiem ar kustību ierobežojumiem, māmiņām ar bērnu ratiņiem ir samērā pieejams. Ir domāts par redzamību, par kustību brīvību, bet iztrūkst taktīlā informācija, audiālais gids pie katra no objektiem. Varētu, protams, pieņemt, ka vājredzīgi vai neredzīgi cilvēki dārzu neapmeklē, jo neredz galvenos objektus, bet patīkamu pastaigu papildināt ar izzinošu audiālu ekskursiju taču būtu izcili. Interaktīvie stendi var būt arī papildus informācijas un uzdevumu avots bērniem, kad kāds no zvēriem noslēpies savā mājā.	Logi – vitrīnas veidotas divos augstumos gan lieliem, gan maziem, gan stāvošiem, gan sēdošiem.				

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Izklaides ēkas, iestādes	Noliktavas pārbūve par ēku plašizklaides pasākumiem – Hanzas perons	85% Praktiski visi realizētie risinājumi atbilst visu lietotāju prasībām. Telpas un to aprīkojums ir piemērots gan cilvēkiem ar ierobežotu mobilitāti, gan redzes vai dzirdes traucējumiem. Ēkas plānojums un telpiskā struktūra pieļauj ļoti dažāda veida izmantošanu, t.sk. dalīšanu mazākos moduļos. Centrālās zāles gabarīti ir tādi, ka tā teorētiski pat var tikt izmantota kādām sportiskām aktivitātēm. Cits jautājums – vai multifunkcionāls vienmēr ir dažādi veiksmīgi izmantojams visām sabiedrības grupām? Garderobes lete veidota augstumā, kas aizsniedzams un pārskatāms arī bērnam vai cilvēkam riteņkrēslā. Plaša autostāvvietā ar vietām cilvēkiem ar īpašām vajadzībām tiešā ieejas tuvumā, plašas velonovietnes.	85% Gan telpiskā struktūra, gan telpu aprīkojums, t.sk. sanitārie mezgli, garderobes u.c. ir vienkārši un intuitīvi lietojami. Nav sarežģītu telpisko risinājumu, norādes ir skaidras un precīzas. Ir daži izvirzījumi iekštelpā grīdas līmenī, kas nav nekādi marķēti un rada pakļupšanas draudus.	75% Grafiskā informācija lietota mērķtiecīgi, lakoniski, tomēr izceļas uz fona. Ļoti lakoniski vai nemaz nemarķētās stiklotās plaknes, kas ir saprotams ēkas arhitektoniskās koncepcijas kontekstā, tomēr ir šķērslis no UD skatpunkta. Vakara stundās, iespējams, stiklotā siena ir veiksmīgi pamanāma, bet saulainā dienas laikā robeža starp iekštelpu un ārtelpu brīžiem pazuda vispār. Lietotas taktīlas joslas segumos pirms līmeņu maiņām, uz margām ir izvietota arī informācija Braila rakstā.	90% Neņemot vērā iepriekš minētos iebildumus kas fiksēti konkrēta pasākuma laikā, ēka ir lietotājam ļoti draudzīga. Arī pacēlājs no 1. stāva uz pagrabstāvu eksponēts ieejas hallē, viegli atrodamas.	95% Ja neskaita to, ka pandusam divlīmeņu margas ir izvietotas tikai vienā pusē (manā skatījumā pieļaujams risinājums), tad telpu un elementu gabarīti ir ievēroti visur.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Kultūras iestādes, muzeji	Muzeju krātuvju komplekss Pulka ielā 8	70 % Ļoti plaša, dažādi iekārtota un apzaļumota ārtelpa, ar plašām stāvvietām lietotājiem ar īpašām vajadzībām tiešā ieejas tuvumā. Zem lielās jumta pārkares paredzēta vieta velosipēdu novietošanai, kas ir ļoti veiksmīgs risinājums – reti kādā objektā ir iespēja novietot velo vietā, kur tas pasargāts no lietus. Teritorijas labiekārtojumā izmantotas krāsainas un fakturētas joslas, kas ved uz «nekurieni». Uz iekštelpām ved panduss, iekštelpās lifti, galvenie marķējumi, t.sk. Braila rakstā arī uz margām.	60 % Ja neskaita pretrunu ēkas labiekārtojuma aicinošajam efektam un ēkas noslēgtajam funkcionālajam raksturam, iekštelpās ir izmantots vienkāršs un intuitīvs dizains. Orientēšanās varbūt nav ļoti ērta, bet, ņemot vērā ēkas specifiku un to, ka tur no malas būs maz nezinošu apmeklētāju, tas ir pieļaujams.	70 % Ārtelpā fakturēti un krāsu akcenti lietoti gan vietās, kur tas nepieciešams, gan vietās, kur to nevajadzētu darīt. Iekštelpā informācija pietiekoša – gan grafiskā norāžu formā, gan taktīlā uz margām. Ir arī pirmā un pēdējā pakāpiena marķējumi, t.sk. darbnīcās.	70% Kopumā ēka, it sevišķi iekštelpas, ir ērta lietošanā un prasa mazu psihisko un garīgo piepūli.	75% Pandusa margas un slīpums atbilstošs, nav paaugstinātu apmaļu abās pusēs (manuprāt, pie neliela augstuma tas ir pilnībā pieļaujams). Citu telpu un elementu gabarīti, ja neskaita letei, kas izveidota vienā augstumā (apmēram 1,10 m), atbilst prasībām.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Izglītības iestādes	Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra jaunbūve Jelgavas ielā 3 +++ Ļoti veiksmīgs universālā dizaina piemērs un tas priecē, jo izglītības iestādē citādi nedrīkstētu būt. Ēkai atrisināta ērta piebraukšana, paredzēta plaša velostāvvietā tiešā ieejas tuvumā. No autostāvvietas faktūrā marķēta josla, kas ved uz «pagaidu» galveno ieeju. Iekštelpās modernās tehnoloģijas apvienojumā ar skaidru telpisko situāciju, visām nepieciešamajām grafiskajām norādēm, rada iespēju telpās mācīties un strādāt cilvēkiem ar ļoti dažādām fiziskām, kā arī psihiskām spējām. Lai gan ir ievērtēti praktiski visi UD un vides pieejamības aspekti, uz dažām margām iztrūkst uzrakstu Braila rakstā, kā arī informācijas punkta lete, kā vairumā no apskatītajiem objektiem, nav izveidota 2 augstums.	95 % Grūti atrast risinājumus, kas būtu neatbilstoši šim principam – brīvpieejas datori, grāmatas, diskretas pārrunu zonas plašajā vestibilā, marķētas līmeņu maiņas, kartes uz sienām ar palīdzību orientēties. Vājredzīgiem cilvēkiem vēl varētu būt izvietota papildus audiālā informācija, kā arī taktīlās kartes. Praktiski vienīgais objekts, kur riteņkrēlu lietotājiem pieejama tualete integrēta kopējā tualetu blokā!	95 % Ja neņem vērā, ka šāda izmēra objekts jebkurā gadījumā prasa zināmu piepūli – orientēšanās plašajās telpās ir apgrūtināta jebkurā gadījumā. Iespējams, būtu palīdzējusi kāda atšķirīgas krāsas akcenta izmantošana katrā stāvā.	95% Uztverama informācija gan iekštelpās, gan ārtelpās. Gan grafiska informācija uz sienām, durvīm, visas durvis kontrastējošā krāsā un/vai materiālā. Ir arī digitāla informācija pie katras lekciju telpas, kas aktualizējas pie katras jaunas lekcijas. Trūkst krāsu orientēšanās sistēmas, kā arī dažviet uz margām uzraksts Braila rakstā jau praktiski nelietojies, saglabāties tikai daļēji. Laba akustika visās telpās – tas palīdz vieglāk orientēties, nav maldinošu trokšņu.	95% Noteikti. Iespējams, ka modernizētās bibliotēkas pašapkalpošanās punkti varētu būt sarežģīti lietošanā sākumposmā, bet ilgtermiņā tas uzskatāms tikai par ieguvumu.	98% Telpās un elementos, ja neskaita informācijas centra leti, ievēroti gabarīti.

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Medicīnas iestādes	Veselības un medicīnas centra pārbūve Baznīcas ielā 18	70 % Kopumā objekts risināts tā, ka pieejams plašam lietotāju lokam ar dažādām fiziskām spējām, tomēr ierobežotā pagalma izmēra dēļ nav risinātas autostāvvietas riteņkrēslu lietotājiem, kā arī nav velonovietošanas statīvu.	95 % Ēkas aprīkojums, telpiskā struktūra, personāla tiešā pieejamība katrā stāvā, nodrošina iespēju ēku lietot maksimāli intuitīvā līmenī. Plānojums ap centrālo ātriju atvieglo orientēšanos.	90% Uztverama informācija gan iekštelpās, gan ārtelpās. Gan grafiska informācija uz sienām, durvīm, visas durvis kontrastējošā krāsā un/ vai materiālā.	70% Nav nepieciešama liela psihiskā un garīgā piepūle lietošanā. Ēkas iekārtojums un plānojums ir uz apmeklētāju orientēts, vienīgi neesošā autostāvvietā riteņkrēslu lietotājiem iespaido kopējo pozitīvo vērtējumu.	100% Telpās un elementos, t.sk. galvenās informācijas letes dizainā, ievēroti visi gabarīti un izmēri.
	++ Veiksmīgs universālā dizaina un vides pieejamības risinājumu piemērs, atrisināta iekļūšana objektā pa pandusu, kas korekti norobežots, automātiskās ieejas durvis, 2 līmeņu lete, marķējumi uz līmeņu maiņām, audiāla informācija liftos, skaidri nolasāma grafiskā informācija. Nav izveidota stāvvietā riteņkrēslu lietotājiem, kas medicīnas iestādei nav pieļaujams, kā arī iztrūkst marķējumu Braila rakstā uz margām.					

Vērtējums, vadoties pēc Universālā dizaina (UD) galvenajiem principiem

(kopumā ietver arī visas LBN izvirzītās pieejamības prasības)

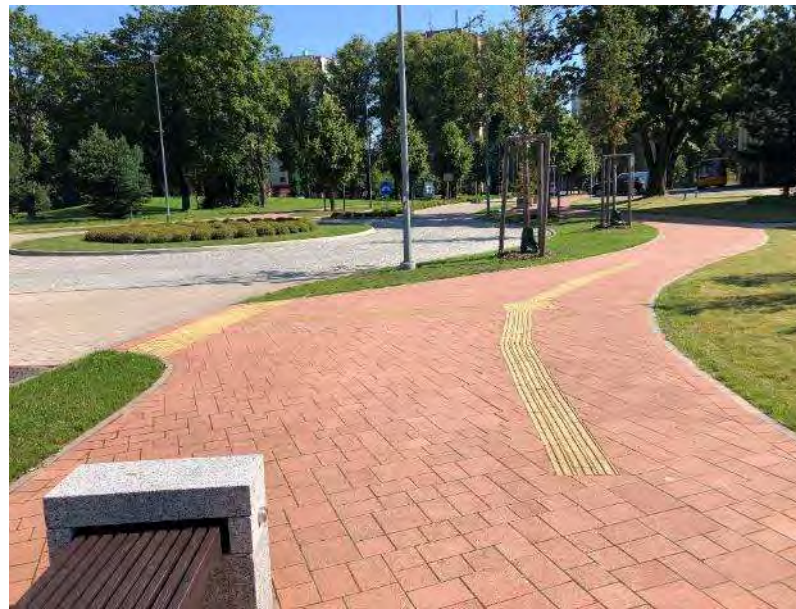
Apsektie objekti		Pielietojuma vienlīdzīgums un daudzveidība	Vienkāršs un intuitīvs dizains	Uztverama informācija	Minimāla psihiskā un garīgā piepūle lietošanā	Nepieciešamie telpas gabarīti
Teritorijas labiekārtojums	Skvēra pārbūve – AC hotel by Marriott Rīga +++ Izcils vides pieejamības un UD piemērs. Šis ir objekts, kurā var minēt tikai pozitīvās iezīmes – Mūsdienīgs ārtelpas funkcionālais risinājums, ar «dalīto koplietojamo» telpu gan pilsētas iedzīvotājiem, gan viesnīcas apmeklētājiem, gan arī viesnīcas transportam – autobusiem, taksometriem u.c. Terases, atpūtas zonas, augu konteineri un pandusi integrēti ārtelpā, vienlaicīgi nodrošinot arī vides pieejamību. Visas detaļas, t.sk. taktīlie marķējumi uz segumiem ir nevis formāli izpildīta prasība, bet arī vizuāli pievilcīgi no kvalitatīviem materiāliem, kas dod pievienoto vērtību vides estētiskajām kvalitātēm kopumā. Papildus vēl arī organizētas velostāvvietas, kas centrā ir ļoti iztrūkstošs elements.	100% Skvēra labiekārtojums ir aicinošs, pieejams visiem (tas tiek arī aktīvi izmantots), integrēts pat neliels, ļoti pievilcīgs bērnu rotaļu laukums, kas no apkārtējās labiekārtojuma sistēmas organiski norobežots ar nelielām apmalēm, pandusu un augu dobēm. Segumos visās nepieciešamajās vietās iestrādāti arī taktīlie marķējumi vājredzīgajiem. Papildus izveidotās velostāvvietas ir vēl viens ieguvums, turklāt dod iespēju šo skvēru apmeklēt vēl kādai no iedzīvotāju grupām.	100% Skaidra telpiskā struktūra un ērti lietojams dizains, t.sk. margas pandusa abās pusēs.	90 % Informācijas nesēju to pierastajā formā, kā grafiskas norādes, teksts Braila rakstā u.c. nav, tomēr visas segumos iestrādātās vadlīnijas arī uztveramas par informācijas nesējiem, to ir pietiekoši.	100 % Šis princips izpildās pilnībā.	100 % Gabarītizmēri ir ievēroti.

+ PIEMĒRI

← Markētas stiklotās
plaknes,
Bezsliekšņa ieeja ar
automātiskām
durvīm.

→ Ērts panduss,
korektas margas,
kontrastējošs
materiāls gan krāsā,
gan faktūrā

Fakturētas (taktīlas)
vadlīnijas uz ietves
pirms ielas
šķērsošanas

Informācija Braila rakstā,
informācija par stāvu, markēti
pakāpieni (centrālajā biroju ēkā)

Diferencēts segums
ielai, gājēju celiņiem,
piebraukšanas zonai
pie mājām

 Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Mazstāvu savrupmāju kvartāls ar akustisko prettrokšņu valni Mežaparkā

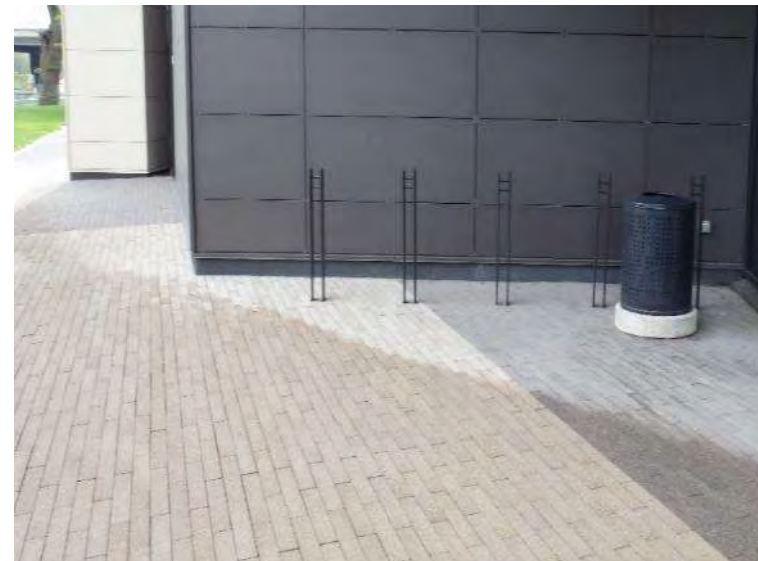
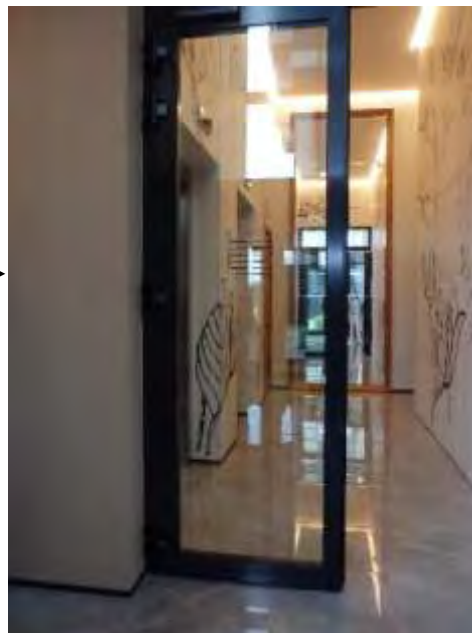
Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

← Pietiekami skaidra grafiskā informācija uz sienas

Lakoniski markētas stiklotās plaknes →

← Velostāvvietas tiešā ieejas tuvumā, visiem ēkas iedzīvotājiem gan diez vai pietiekoši

Daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku komplekss Raņķa dambī 34

← Kontrastējošas ieejas durvis, citas krāsas pakāpieni (lai gan iztrūkst pirmā un pēdējā pakāpiena markējums, krāsas maiņa ir veiksmīgs paņēmieni)

Skaidrs autostāvvietu markējums →

← Velostāvvietas tiešā ieejas tuvumā, visiem ēkas iedzīvotājiem gan diez vai pietiekoši

Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Lāčplēša ielā 11/13

 Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

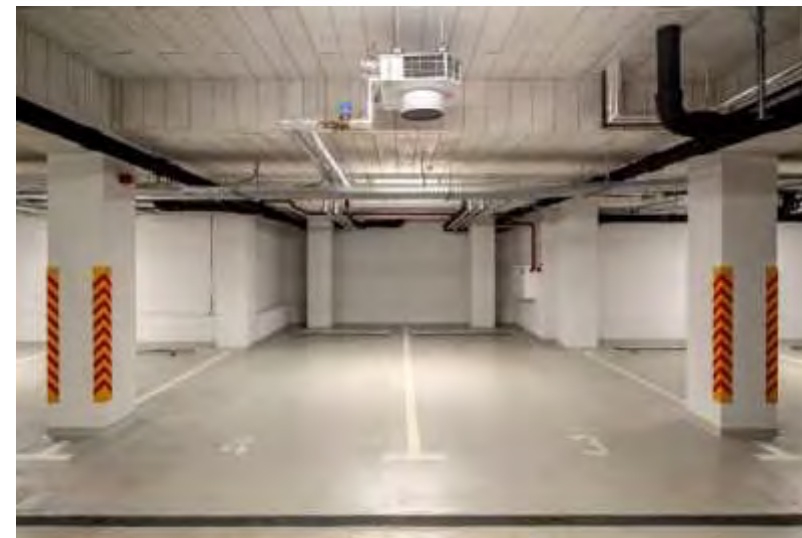
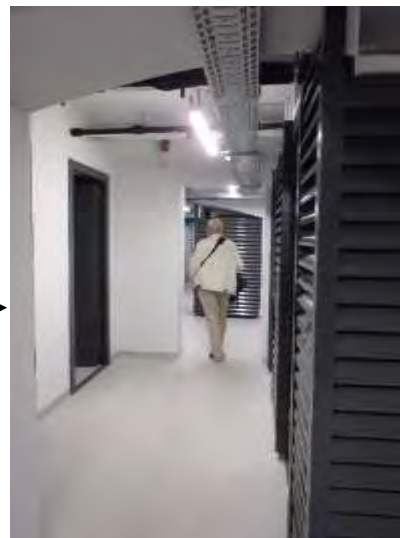
Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

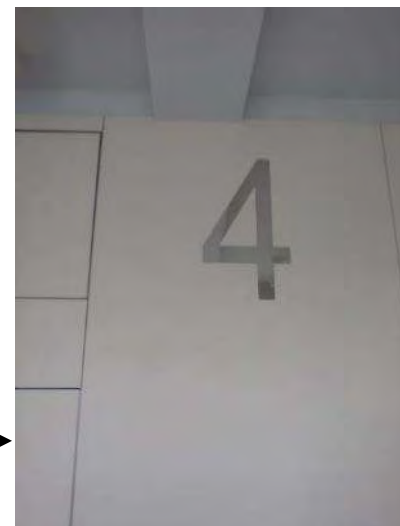
← Akcentēta ieeja –
gan būvapjomā, gan
krāsu risinājumā.
Papildus arī grafiskā
informācija

→ Palīgtelpas ēkas
pagrabā iedzīvotāju
vajadzībām

← Velonovietnes
tiešā ieejas
tuvumā

→ Pietiekoši skaidri
nolasāma grafiskā
informācija

↑ Skaidrs un labi
nolasāms
autostāvvietas
marķējums

← Kontrastējoša ieejas
durvju krāsa

 Pašvaldības agentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Daudzdzīvokļu dzīvojamā ēka Kuģu ielā 15

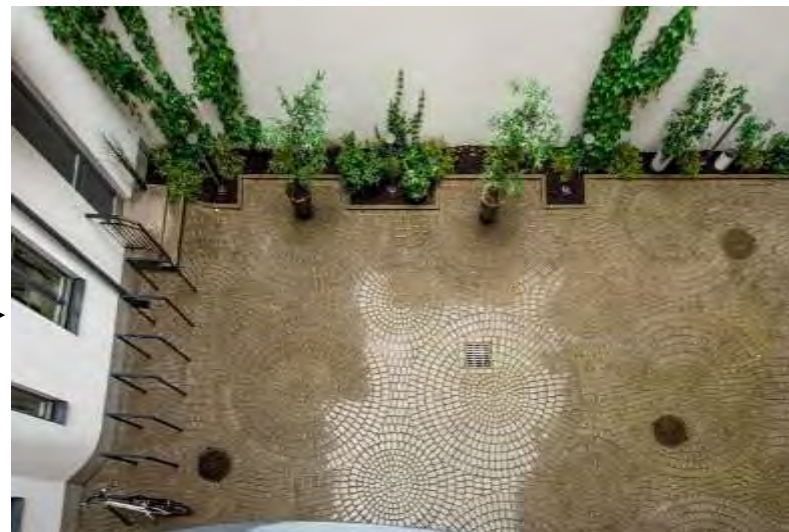
Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

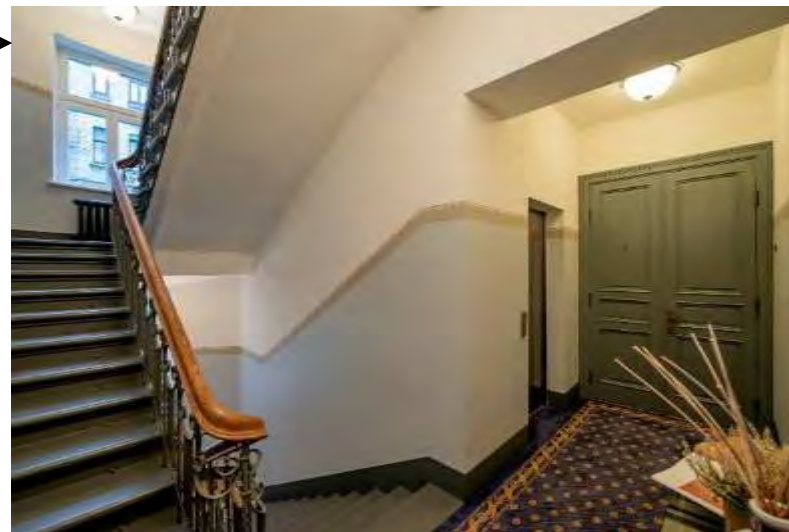
Ieejas uz
komercietpām no
ielas puses risinātas
bez līmeņu maiņas
attiecībā pret ielu

Pagalsms atvēlēts
tikai kājāmgājējiem,
velo novietošanai.
Vertikālā zaļā siena
laika gaitā dos
mazajam pagalmam
dārza sajūtu

Viena no ieejām uz
liftu no iekšpagalma,
kas risināta bez
līmeņu maiņas,
nodrošinot visiem
nokļūšanu dzīvokļos

Kāpņu telpa gaiša –
durvis kontrastējošā
tonī
Nav pākāpienu
marķējumu

 Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas pārbūve Ausekļa ielā 14

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

Ļoti dažāda paglma telpas izmantošanas iespēja
Vieta un nodarbošanās visiem

Lokālas velonovietnes vairākās vietās pagalmā

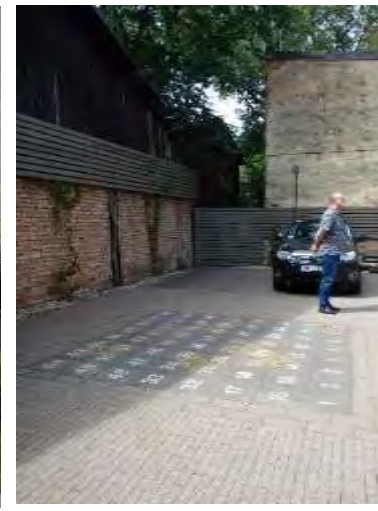
Semi privātas terases cokolstāva dzīvokļu
īpašniekiem

Rotaļu laukums bruģa iesegumā

Atpūtas zona iedzīvotājiem

Dzīvojamās mājas Jāņa Asara ielā 12

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

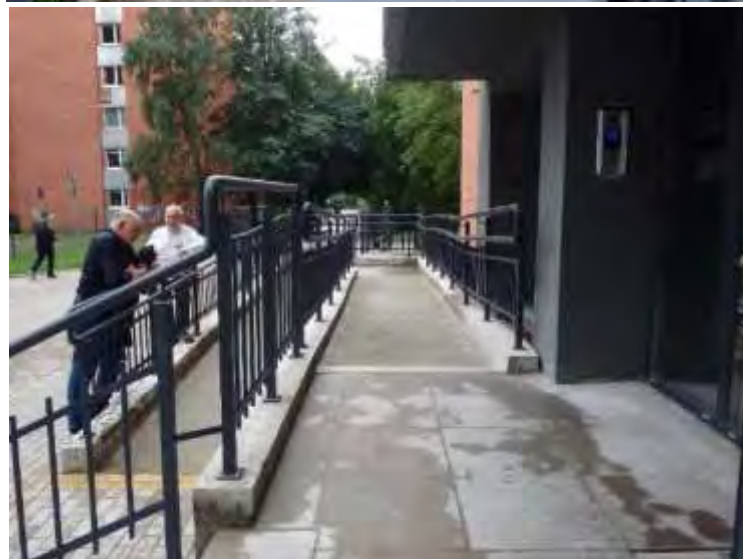
Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

← Nelielajā zemes gabalā atrisināts lineārs bērnu rotaļu laukums, turklāt ar stādījumiem norobežots no automašīnām paredzētās zonas

Kontrastējošas durvis uz gaiša sienas fona + grafiskā informācija

← Normatīviem atbilstošs panduss un tā norobežojums (trūkst līmeņa maiņas sākuma un beigu marķējuma)

Pacēlājs uz 1. stāva gaiteni

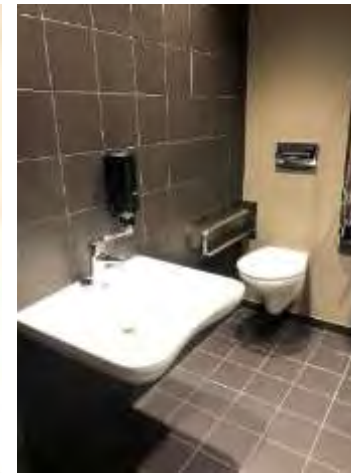

+ PIEMĒRI

Ritenkrēslu lietotājiem
paredzētas
autostāvvietas
ieejas tuvumā tiešā

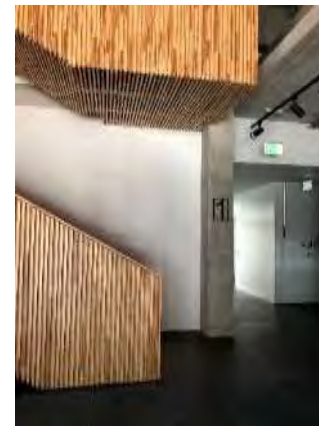
Kontrastējošas durvis uz
gaiša sienas fona +
grafiskā informācija

Atbilstoši
aprīkots
sanitārais
mezgls

Markēti pakāpieni, kā arī
norāde par stāvu taktīlā
rakstā un Braila rakstā

Grafiskā informācija – lakoniska, vienkārša, bet viegli
atrodama

Mērķtiecīgi lietota
grafiskā
informācija,
skaidri nolasāma
telpiskā struktūra

+ PIEMĒRI

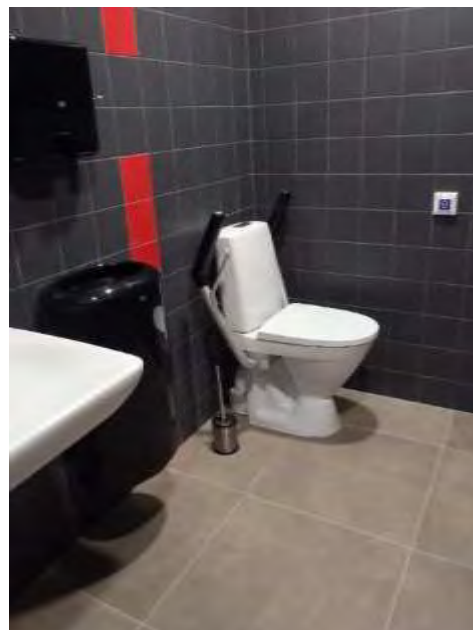
← Akcentētas ieejas durvis, tiešā ieejas tuvumā velonovietnes, kā arī stāvvietas riteņkrēslu lietotājiem

→ Lifta portālam izmantota kontrastējoša krāsa

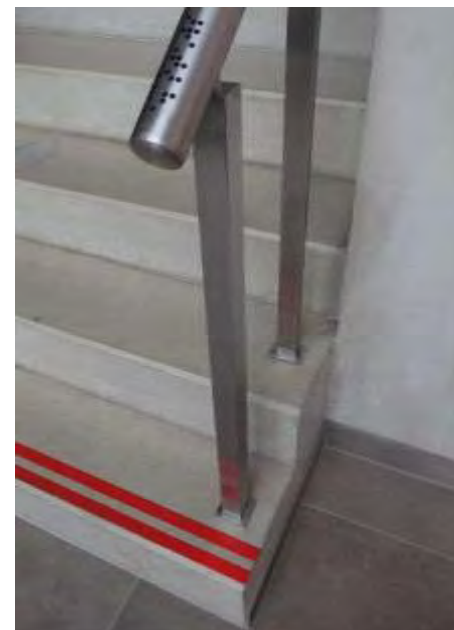

← Stiklotās plaknes marķētas (gandrīz atbilstoši pieejamas vides vadlīnijām)

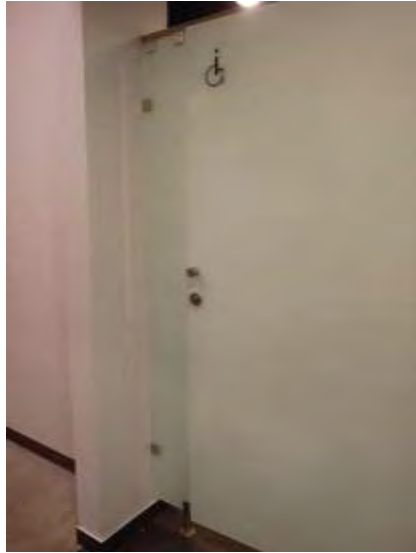
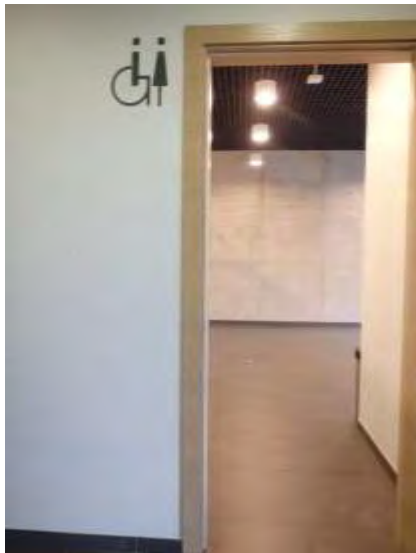
→ Korekti aprīkots sanitārais mezgls

← Pirmā un pēdējā pakāpiena marķējums, taktīls uzraksts Braila rakstā uz margām

+ PIEMĒRI

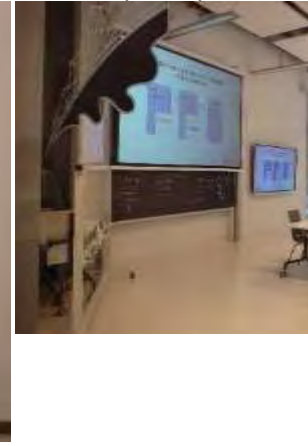
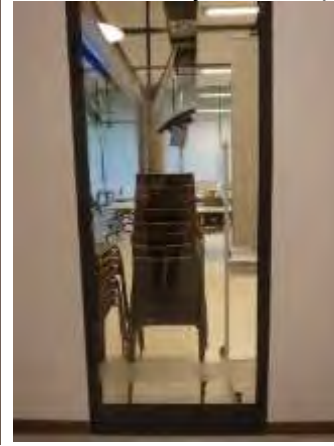

Skaidras grafiskās norādes+ visi sanitārie mezgli kopā, atsevišķi neizdalot WC riteņkrēslu lietotājiem

Grafiskā informācija par stāvu, atrašanās vietu tajā, kā arī pārskata shēmu visai ēkai, izejām u.c., durvis kontrastējošā krāsā pret sienas pamatplakni

Visa nepieciešamā informācija liftā gan taktīlā, gan audiālā formā, kā arī pašapkalpošanās bibliotēka
Digitāls displejs par aktuālo nodarbību telpā

Stikla plaknes marķētas ar ēkas logo, kas ietverts arī citos interjera elementos

+ PIEMĒRI

Diferenciēta koplietošanas telpa ar pārrunu zonu, kā arī akustiskie risinājumi

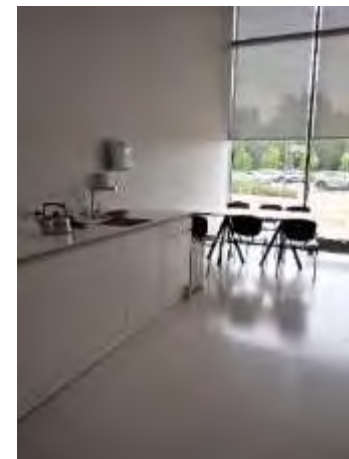
Koplietošanas – brīvpieejas bibliotēka

Taktīla vadlīnija uz galveno ieeju, velonovietnes pie pašas ieejas ēkā

Pirmā un pēdējā pakāpiena marķējums, taktīls uzraksts Braila rakstā uz margām

Koplietošanas virtuve – paredzēta visiem, kam nepieciešams

+ PIEMĒRI

Markēti pirmais un pēdējais pakāpiens, cita krāsa kāpnēm, kā arī vizuāli estētiskas taktīlās vadlīnijas

Margas pandusa abās pusēs, divos līmeņos, pandusam abās pusēs paaugstināta apmale

Neliels rotaļlaukums, integrēts labiekārtojumā

Ar taktīlām zīmēm norobežota autobusu īslaicīgās apstāšanās vieta

Margas abpus pandusam, kombinēts ar dekoratīviem apstādījumiem

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

Skvēra pārbūve – AC hotel by Marriott Rīga Dzirnavu ielā

+ PIEMĒRI

Daudz stāvvietu riteņkrēslu lietotājiem, laba stāvvietas organizācija

Pareiza slīpuma panduss, marķējums sākumā un beigās, margas tikai vienā pusē

Dažādu materiālu izmantojums, kā arī līmeņu maiņas marķējums, pandusam divlīmeņu margas

Grafiskās norādes uz ieejām, kā arī galvenais «plakāts» par aktuālajām norisēma ēkā

Marķētas stiklotās plaknes (ne pārāk labi pamanāmas)

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

Lete vienā augstumā, bet zema. Skaidras grafiskās norādes

Marķēti pirmais un pēdējais pakāpiens, Braila raksts uz margām

Pakāpienu marķējums

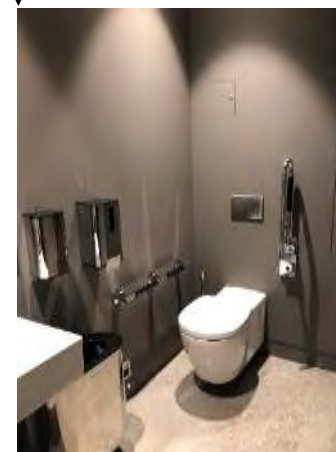

Grafiskā informācija darbiniekiem – mazliet par maz kontrasta, citādi atbilstoša izmēra burti

Interjerā integrēts lifts uz pagrabstāva garderobēm un WC telpām

Korekti aprīkotas WC ar atbilstošiem izmēriem

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

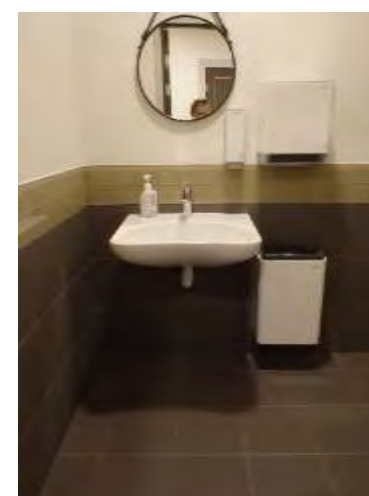
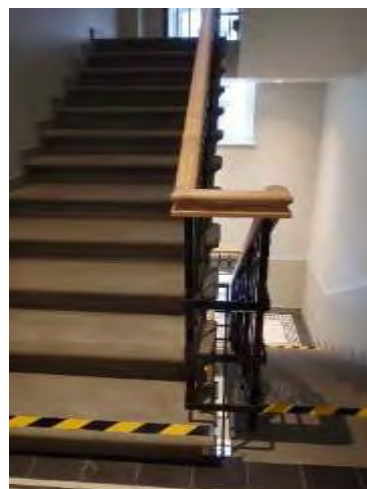
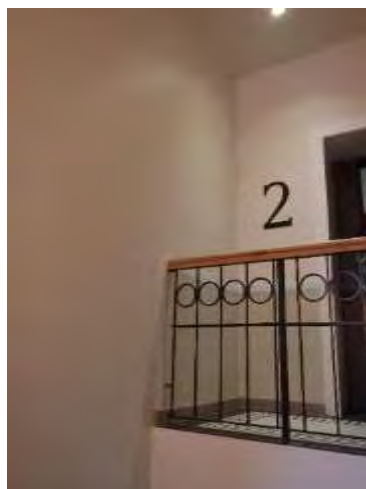
Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

Skaidra grafiskā informācija, kontrastējošs durvju krāsojums

Recepcijas lete divos augstumos

Automātisko atvēršanas poga

durvju

Kontrastējoša informācija

grafiskā

Izmēros un aprīkojumā atbilstoša WC

**Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS**

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2020. gads

+ PIEMĒRI

Palodzes divos augstumos

Palodzes divos augstumos –
arī bērnam piemērotā

Skaidra grafiskā informācija

Margas divos augstumos

← Skaidri uztverama vizuālā
informācija, marķētas stikla
plaknes

← Skaidri uztverama vizuālā
informācija, marķētas stikla
plaknes

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

+ PIEMĒRI

Panduss ar margām divos augstumos – nav paaugstinātu apmaļu

Šķēršļa marķējums ar košas krāsas lenti

Grafiskā informācija vienviet – varētu būt kontrastējošāks teksts uz melnā fona

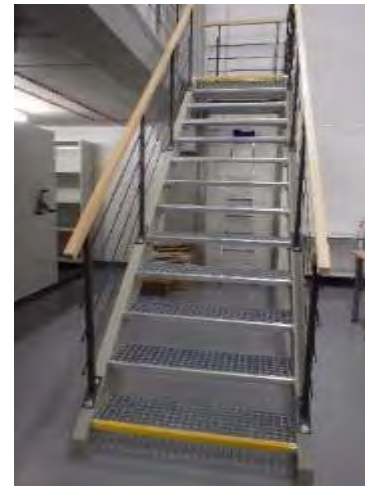
Variabls bruģa iesegums – vienlaicīgi vadlīnijas

Autostāvvietas tiešā ieejas tuvumā

Dažādu krāsu bruģis zonēšanai

Marķēti pakāpieni – arī darbinieku telpās

Marķēti pakāpieni, Braila raksts uz margām

+ PIEMĒRI

Auto stāvvietas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām tiešā ieejas tuvumā

Plašs labiekārtots laukums tikai kājām

Bērnu rotaļu laukums – pietiekoši plašs, nevis formāls

Labi organizēta un marķēta gājēju un auto satiksme

Faktūrā un nedaudz krāsā kontrastējošas vadlīnijas

Centrāltirgus gastronomijas paviljons Centrāltirgus ielā 3 K.2

Ieejas durvis bez sliekšņa, automātiskās

Letes ar pārskatāmu augstuma stikloto daļu, virs tām grafiskā informācija

— PIEMĒRI

Šķērslis, kuru būtu bijis jāpārez vispirms
Mazstāvu savrupmāju kvartāls ar akustisko prettrokšņu valni
Mežaparkā

Pakāpieni pirms pilnīgi visām ieejas durvīm dzīvokļos
Darbnīcas ēkas pārbūve par daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku Mūrnieku ielā 12A

← Nepārdomātā
augstumā izvietota
sarunu iekārta

Augstceltnei noteikti
nepietiekams
velonovietņu skaits →

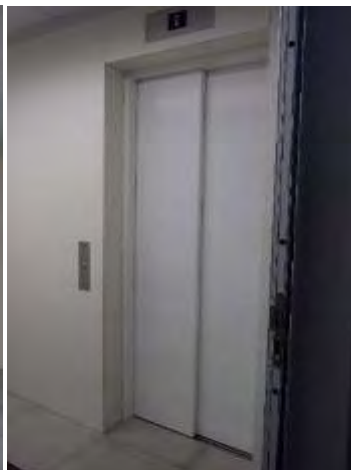
Daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku komplekss
Raņķa dambī 34

← Bērnu rotaļu laukumam
ļoti liels kritums – slapjā
laikā vai salā bīstams
bērnu un arī vecāku
drošībai

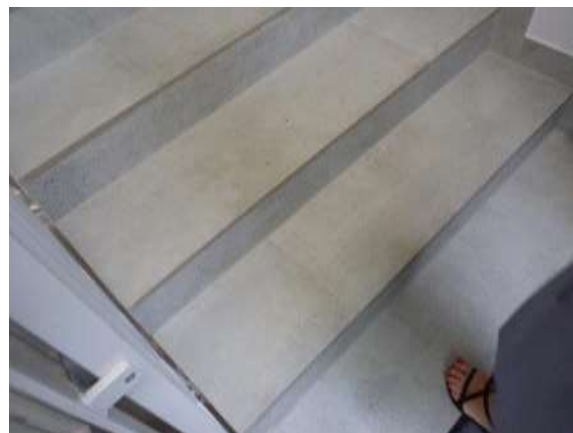
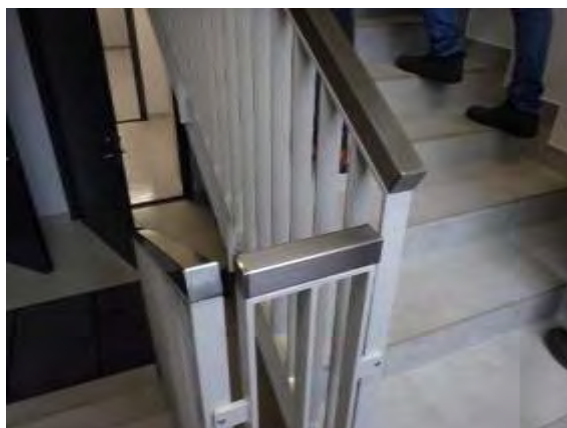
Telefonu centrāles pārbūve par daudzdzīvokļu
dzīvojamo māju Jaunsauls ielā 1

— PIEMĒRI

Monohroms krāsojums, kurā nav akcentētas ne dzīvokļu ieejas durvis, ne lifta portāls

Pakāpieni un sliekšņi pie visām ieejas durvīm, t.sk. lekšdurvīm

← Monohroms ieejas risinājums bez ieejas akcenta, izmaiņām bruģa segumā u.c.

Nav informācijas uz margām Braila rakstā, kā arī pirmā un pēdējā pakāpiena marķējuma

— PIEMĒRI

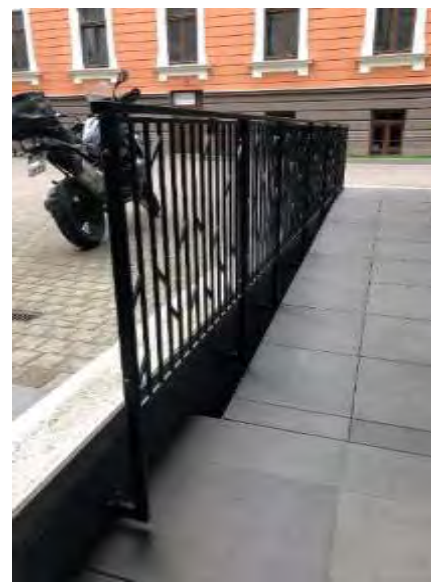
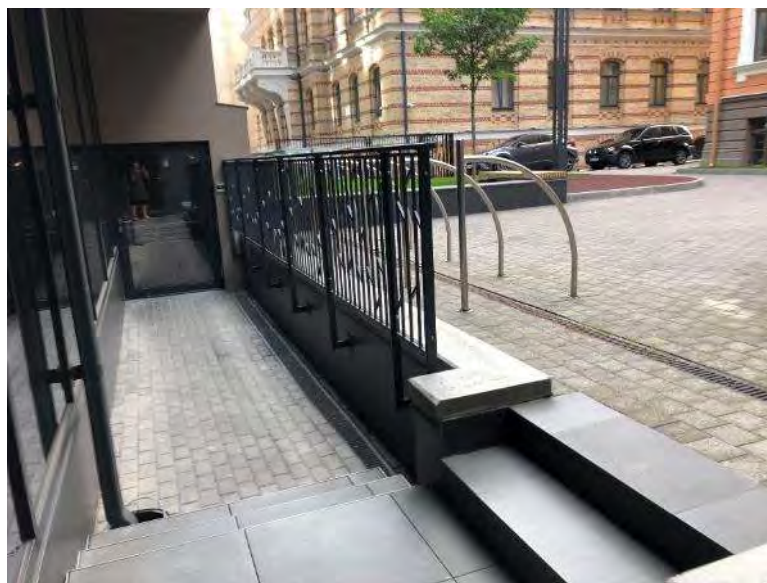
Nav informācijas uz margām Braila rakstā, kā arī pirmā un pēdējā pakāpiena marķējuma vai līmeņa maiņas marķējuma

Daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas pārbūve
Ausekļa ielā 14

Telefonu centrāles pārbūve par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju Jaunsauls ielā 1

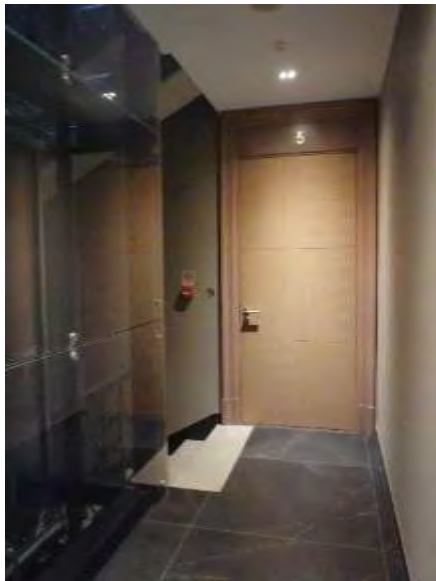
Nav informācijas uz margām Braila rakstā, kā arī pirmā un pēdējā pakāpiena marķējuma vai līmeņa maiņas marķējuma. Pandusa margas vienā līmenī

Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Lāčplēša ielā 11/13

— PIEMĒRI

Dzīvojamās mājas Jāņa Asara ielā 12. Formāls pandusa risinājums bez margām ar «sliksni», ieejas visās dzīvojamajās mājās ar pakāpienu vai pakāpieniem

Nemārkēta stiklotā lifta šahta, durvis ar sliksni, lete vienā augstumā, līdzīgs tonālais risinājums durvīm un sienai – nav kontrasta

Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Lāčplēša ielā 11/13

— PIEMĒRI

Tirdzniecības centra (ārtelpas) rekonstrukcija Brīvības gatvē 327. Fasādes lamelas nemanāmas pat cilvēkam ar labu redzi

Tirdzniecības centra (ārtelpas) rekonstrukcija Brīvības gatvē 327. Nekorekts fakturēta bruģa lietojums sabiedriskā vietā - vadlīnijas, kas ved ar «līkumiem» vai sienā, puķu kastē

Ražošanas un biroju ēka Bukultu ielā 11, lete vienā augstumā visā garumā

Noliktava ar ražošanas un biroja telpām Valgaies ielā 4
Nav marķēta droša pārvietošanās zona noliktavās

Ekspozīcija «Āfrikas savanna» LNZoo, nav marķētas līmeņu maiņas – sākums beigas

 Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS
ARHITEKTA BIROJS

Vides pieejamības pētījums
Ilze Bērziņa, 2018. gads

— PIEMĒRI

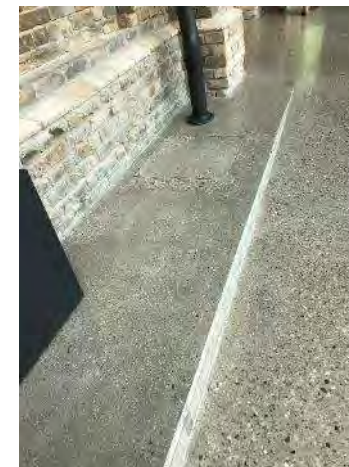

Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra jaunbūve Jelgavas ielā 3, neesošs pakāpiena marķējums vienās no visām kāpnēm; konkurējošas vadlīnijas – krāsas ved vienā virzienā, taktīlā josla citā; grūti izlasāma informācija pie kabinetiem; daļēji nolupis Braila raksts; lete vienā augstumā informācijas centrā

Muzeju krātuļu komplekss Pulka ielā 8, formāls šķēršļa marķējums, lete vienā augstumā; nekorekts – nepārdomāts bruģa krāsu izklājums, grūti nolasāma informācija pie durvīm

— PIEMĒRI

Noliktavas pārbūve par ēku plašizklaides pasākumiem – Hanzas perons, margas 2 līmeņos pandusam tikai vienā pusē (diskutējams risinājums), izvirzījums grīdā, kas nav marķēts, plašas stiklotas plaknes bez jebkāda marķējuma – marķējums lietots tikai uz ieejas durvīm, pirms ieejām nav vadlīniju, citas krāsas vai materiāla segumu

Veselības un medicīnas centra pārbūve Baznīcas ielā 18, nav autostāvvietas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, nav informācijas uz margām Braila rakstā

IETEIKUMI UN SECINĀJUMI

Vides pieejamība un UD principu ievērošana jau vairākus gadus ir iestrēgusi vienā līmenī. Formāli prasības ar nelielām atkāpēm tiek ievērotas, bet dziļāka izpratne vērojama tikai dažos objektos. Vides pieejamības un UD principu tiek daudz vairāk ievēroti (ar retiem izņēmumiem) objektos, kas tiek celti un projektēti ar ES līdzfinansējumu vai par valsts/ pašvaldības līdzekļiem. Ieviest visiem projektiem vienādus kontroles mehānismus – gan tiem, kam ir ES līdzfinansējums, gan tiem, kas tiek izstrādāti un būvēti par privātiem līdzekļiem;

Visiem ērts un izmantojams dizains nav papildus pielāgojums, risinājumiem būtu jābūt integrētiem telpiskajos risinājumos, tādējādi mazinot stereotipus par «*pielāgotas*» vides negatīvo ietekmi uz kopējo arhitektoniskās vides kvalitāti;

Ņemot vērā, ka lielākajā daļā objektu atkārtojas vienas un tās pašas nepilnības, īpaši jāuzrunā investori, īpašnieki, pamatojot risinājumu nepieciešamību un pievienoto vērtību objekta ekspluatācijā nākotnē.